Sözcükte Anlam — Deneme

Akıllı Soru · 05.11.2026 · 10 soru

1. “Yazar, yalın bir anlatımı tercih etmiş.” cümlesinde “yalın” sözcüğünün anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kapsamlı

B) Özgün

C) Kapalı

D) Sade

E) Ağırbaşlı

2. “Konuklarını sıcak bir karşılamayla ağırladı.” cümlesinde “sıcak” sözcüğü hangi anlamda kullanılmıştır?

A) Isısı yüksek olan

B) Yeni pişmiş olan

C) Rengi koyu olan

D) Hareketli olan

E) İçten ve samimi olan

3. "Seninle aynı şeyi düşünüyorum; yalnız benim için 'hüzün' sözcüğü bu duyguyu tam karşılıyor, sen ise 'keder' demeyı tercih ediyorsun; her ikisi de aynı şeyi anlatıyor." diyen birinin bu sözleriyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) 'Hüzün' ve 'keder' sözcüklerinin yazılışları farklı olduğu hâlde aynı anlamı taşıdığı

B) 'Hüzün' ve 'keder' sözcüklerinin cümle içinde birbirinin yerini tam tutamadığı

C) 'Hüzün' ve 'keder' sözcüklerinin aynı ses yapısına sahip olduğu

D) 'Hüzün' ve 'keder' sözcüklerinin birden fazla anlam taşıdığı

E) 'Hüzün' ve 'keder' sözcüklerinin kullanıldıkları bağlama göre farklı duygular ifade ettiği

“Baş” sözcüğü, insan bedenindeki bir bölümü anlatırken başka bir cümlede bir işin başlangıcını gösterebilir. İkinci kullanımda sözcük, ilk kullanımından tamamen kopuk yeni bir kavram oluşturmaz. Bu nedenle sözcüklerin farklı bağlamlardaki kullanımları incelenirken anlamlar arasındaki bağ da dikkate alınmalıdır.

4. Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bir sözcüğün farklı kullanımları, her zaman birbirinden bağımsız anlamlar taşır.

B) Bir sözcüğün ikinci kullanımındaki anlam, ilk kullanımıyla bağlantısını koruyabilir.

C) Bir sözcüğün anlamı, kullanıldığı bütün cümlelerde değişmeden kalır.

D) Bir sözcüğün yeni anlam kazanması, önceki anlamının tamamen unutulmasını gerektirir.

E) Bir sözcüğün anlamını belirleyen tek unsur, cümledeki kullanım yeridir.

5. “Özen göstermek” ile “dikkat etmek” ifadeleri, bu cümlede aynı davranışı karşılamaktadır; ancak iki ifade her cümlede birbirinin yerine kullanılamaz. Bu cümleden kesin olarak çıkarılabilecek yargı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bu iki ifade, bütün cümlelerde tamamen aynı anlamı taşır.

B) Bu iki ifade, hiçbir cümlede birbirinin yerine kullanılamaz.

C) Bu iki ifade, birçok cümlede birbirinin yerine kullanılabilse de anlamca bütünüyle eş değildir.

D) Bu iki ifade, yalnızca yazılışları farklı olan eş anlamlı sözcüklerdir.

E) Bu iki ifade, cümle içindeki anlamlarını her durumda kaybeder.

“Sevinç” ve “özlem” gibi sözcükler, doğrudan gözle görülmez veya elle tutulmaz; insanın iç dünyasıyla kavranır. Buna karşılık “taş” ve “ses” sözcükleri, duyular aracılığıyla algılanan varlık ya da durumları karşılar. Sözcükleri bu açıdan incelerken onların duyularla mı, yoksa zihin ve his yoluyla mı kavrandığına bakılır.

6. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Duyularla algılanamayan bütün sözcükler, fiziksel varlıkları karşılar.

B) İç dünyayla kavranan sözcükler, duyularla algılanan sözcüklerden ayrılır.

C) Duyularla algılanan sözcüklerin tamamı yalnızca sesleri karşılar.

D) Bir sözcüğün anlamı, insanın zihinsel ve duygusal deneyimleriyle hiçbir zaman ilişkili değildir.

E) Gözle görülmeyen sözcükler, her durumda somut varlıkları belirtir.

7. “Yaz” sözcüğü, bir cümlede mevsim adını; başka bir cümlede ise yazma eylemini karşılayabilir. Bu cümleden kesin olarak çıkarılabilecek yargı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Aynı biçimde yazılan bu sözcük, kullanıldığı yere göre farklı kavramları karşılayabilir.

B) Farklı kavramları karşılayan sözcüklerin yazılışları da mutlaka farklıdır.

C) Bir sözcük, kullanıldığı cümle ne olursa olsun tek bir anlam taşır.

D) Aynı yazılıştaki sözcükler, anlam bakımından her zaman birbirinin aynıdır.

E) Bir sözcüğün farklı anlamlar taşıması, yazılışının da değişmesini gerektirir.

Bir sözlük çalışmasında “yol gösteren” ifadesi ile “kılavuz” sözcüğü birlikte incelenmiştir. İnceleme, bu iki birimin ses dizilişlerinin birbirinden ayrıldığını, buna karşılık işaret ettikleri kavramın değişmediğini belirtir. Ancak birbirine yaklaşan her sözcük çifti bu ölçüde örtüşmez. Bu nedenle değerlendirmede sözcüklerin biçimi ile karşıladıkları kavram ayrı ölçütler olarak ele alınmalıdır.

8. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Aynı yazılıştaki sözcükler farklı kavramları karşılayabilir.

B) Birbirine yaklaşan sözcükler her zaman aynı kavramı karşılar.

C) Biçimleri farklı sözcükler aynı anlamı karşılayabilir.

D) Bir sözcüğün anlamı yalnızca ses dizilişiyle belirlenir.

E) Farklı yazılan sözcükler hiçbir durumda ortak kavram taşımaz.

Laboratuvar notunda limonun kokusu, kabuğunun pürüzü ve ekşi tadı ayrı ayrı kaydedilmiştir. Aynı notta, uzun süredir görülmeyen bir dosta duyulan özlemden de söz edilmiştir. İlk üç özellik dışarıdan sınanabilirken sonuncusu kişinin iç yaşantısıyla kavranır. Bu ayrım, sözcüklerin karşıladığı varlık ve durumların nasıl kavrandığıyla ilgilidir.

9. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Koklanan, dokunulan veya tadılan varlıklar duyularla algılanabilir.

B) İç yaşantıyla kavranan bütün durumlar dışarıdan gözlemlenebilir.

C) Duyularla algılanan her kavram kişinin iç yaşantısına dayanır.

D) Özlem gibi durumlar yalnızca dokunma yoluyla kavranabilir.

E) Bir varlığın niteliği, onun mutlaka gözle görülmesini gerektirir.

Bir resim atölyesinde “mavi fon” ve “pürüzlü yüzey” sözleri, tabloda görülen ayrıntıları belirtmek için kullanılır. Aynı derste “perspektif” sözcüğü, resim alanına özgü belirli bir kavramı karşılar. İlk iki kullanım, varlıkların görünüşüne ilişkin ayrıntıları gösterirken son kullanım belirli bir çalışma alanının kavramını adlandırır. Böylece aynı metinde hem betimleyici hem de alanla sınırlı kullanımlar bulunabilir.

10. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Renk, durum veya biçim bildiren sözcükler varlıkları niteler.

B) Bir alana özgü kavram adı, her bağlamda günlük anlam taşır.

C) Bir varlığın görünüşünü bildiren sözcükler özel alan kavramıdır.

D) Resim alanındaki her sözcük yalnızca renk belirtir.

E) Betimleyici kullanımlar, belirli alanlarla sınırlı kavramları karşılar.

Cevap Anahtarı

1. D	2. E	3. A	4. B	5. C
6. B	7. A	8. C	9. A	10. A

Çözümler

1. Yalın anlatım, süsten ve gereksiz ayrıntıdan uzak, sade anlatımdır.

2. Burada sıcak sözcüğü, ısıyı değil, içten ve samimi davranışı anlatan mecaz anlamı taşır.

3. Konuşmadaki kişi, 'hüzün' ve 'keder' sözcüklerinin ikisinin de aynı şeyi anlattığını, yani anlam bakımından birbirine denk olduğunu vurgulamaktadır. Bu durum, yazılışları farklı ama anlamları aynı olan sözcüklerin, yani eş anlamlı sözcüklerin tanımına karşılık gelir. B şıkkı ise 'birbirinin yerini tam tutamama' özelliğiyle yakın anlamlı sözcükleri tarif eder; bu nedenle güçlü bir çeldiricidir. Ancak konuşmada sözcüklerin birbirinin tam karşılığı olduğu açıkça belirtildiğinden B yanlıştır.

4. Parçada, “baş” sözcüğünün farklı kullanımlarında ilk anlamla sonraki anlam arasında bağ bulunduğu belirtilmektedir. Bu nedenle B seçeneği parçanın ana düşüncesini karşılar; A, C, D ve E seçenekleri ise bu bağı yok sayan veya kapsamı aşan yargılardır.

5. Cümle, ifadelerin bazı bağlamlarda birbirinin yerini tutabildiğini ancak tam olarak aynı olmadığını belirtmektedir. Bu nedenle C seçeneği kesin çıkarımdır; A ve D tam eşitlik, B ve E ise hiçbir ortak kullanım bulunmadığı sonucunu ileri sürerek cümledeki koşullu anlamı bozmaktadır.

6. Parçada, “sevinç” ve “özlem” gibi sözcüklerin iç dünyayla; “taş” ve “ses” gibi sözcüklerin ise duyularla kavrandığı karşılaştırılmaktadır. Bu nedenle B seçeneğine ulaşılır. A, C, D ve E seçenekleri parçadaki ayrımı tersine çevirmekte veya gereğinden genişletmektedir.

7. Cümlede aynı yazılışa sahip “yaz” sözcüğünün iki farklı kavramı karşılayabildiği gösterilmektedir. Bu nedenle A seçeneği kesin çıkarımdır. B, D ve E yazılış ile anlam arasında zorunlu bir aynılık kurmakta; C ise cümleye göre anlam değişebileceği bilgisini reddetmektedir.

8. Parçada, “yol gösteren” ile “kılavuz” sözcüklerinin biçimleri ayrıldığı hâlde aynı kavramı karşıladığı belirtilmektedir. Bu, yazılışları farklı olan sözcüklerin anlamca aynı olabileceğini gösterir. B seçeneği ise yakın anlamlı her sözcüğün tam olarak örtüştüğünü ileri sürerek parçadaki sınırlamayı aşmaktadır.

9. Limonun kokusu, pürüzü ve tadı koklama, dokunma ve tatma yoluyla sınanabilir. Parça ayrıca özlemin dışarıdan değil, kişinin iç yaşantısıyla kavrandığını söylemektedir. Bu nedenle A seçeneği, duyuların yalnızca görmeden ibaret olmadığını doğru biçimde yansıtır; E seçeneği ise algılamayı yalnızca görmeyle sınırlar.

10. “Mavi fon” ve “pürüzlü yüzey” ifadeleri, varlıkların görünüşüne ilişkin ayrıntıları belirtmektedir. Bu kullanım renk, durum ve biçim yönünden belirtme işleviyle örtüşür. “Perspektif” ise resim alanına özgü belirli bir kavramdır; bu nedenle C ve E, betimleyici kullanımla alan terimini birbirine karıştırmaktadır.